

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Ammatillisen koulutuksen rahoitus vuonna 2018

Talous pysyy kireänä vielä vuosia

Talousarvioesityksen mukaisesti ammatillisen koulutuksen rahoitus on vuonna 2018 noin 15 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2017. Tämä johtuu mm. nuorten aikuisten osaamisohjelman vähittäisestä alas ajamisesta (-20 M€) ja oppisopimuskoulutuksen määräaikaisen rahoituksen (-15 M€) päättymisestä. OKM:n hallinnonalalla näkyy lisäyksenä työvoimakoulutuksesta siirtyvä 50 M€, mikä on jo aiemmin käytetty koulutukseen toisen hallinnonalan kautta. Kyse ei ole uudesta rahoituksesta.

Nuorten aikuisten osaamisohjelman ja oppisopimuskoulutuksen lisärahoituksen supistuminen vähentävät koulutustarjontaa. AMKE on huolissaan työvoimakoulutuksen ja maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus laskee ensi vuonna nimellisarvoltaan alle vuoden 2009 tason. Reaaliarvoltaan vuoden 2017 rahoitus on 11 prosenttia pienempi kuin vuonna 2009. Opiskelijamäärät ovat kuitenkin kasvaneet yli 16 prosenttia vuoteen 2016 mennessä, joka on tuorein tilastovuosi. Ammatillisen koulutuksen rahoitus on supistunut vuoden 2012 jälkeen. Ilman määrärahasiirtoa TEM:ltä ensi vuoden rahoitus olisi 328 M€ eli 16 prosenttia pienempi kuin vuonna 2012.

AMKE kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2018 alusta voimaan tulevan uuden rahoitusjärjestelmän myötä koulutuksen valtionosuusrahoituksesta 2 prosenttia eli noin 33,9 M€ käytetään strategiarahoituksena reformin toimeenpanoon ja mm. fuusioiden toimeenpanoon. Talousarvioesitykseen sisältyvä 15 M€ lisärahoitus reformin toimeenpanoon suunnataan myös ensisijaisesti kehittämiseen.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus pysyy kireänä vielä usean vuoden ajan. AMKEN keväällä 2017 tekemän jäsenkyselyn mukaan joka viides koulutuksen järjestäjä arvioi taloutensa tasapainottuvan vasta vuoden 2020 jälkeen. Erityisesti toimitilojen ja kiinteistöjen osalta sopeuttaminen on hidasta. Koulutuksen rahoitus käytetään pääsääntöisesti henkilöstöön ja toimitiloihin, joten leikkauksetkin kohdistuvat niihin.

Reformi lisää kustannuksia

AMKE muistuttaa, että ammatillisen koulutuksen rahoitus on supistunut vuodesta 2013 lähtien, ja uuden rahoituslain mukaisia indeksikorotuksia on luvassa aikaisintaan vuonna 2020. Kuntaliiton mukaan reformin tuomat lisätehtävät aiheuttavat jopa 80 miljoonan euron lisäkustannukset koulutuksen järjestäjille.

Koulutuksen järjestäminen työpaikoilla osaltaan lisää kustannuksia, koska yksittäisten opiskelijoiden ohjaaminen työpaikoilla sitoo enemmän henkilöstöä kuin ryhmien opettaminen ja ohjaaminen oppilaitoksessa.

Pedagogisten uudistusten lisäksi myös hallinnon ja tukitoimintojen muutokset kuormittavat koulutuksen järjestäjiä reformin toimeenpanossa. Ammatillisen koulutuksen reformi ja tuleva valtakunnallinen opinto- ja tutkintorekisteri edellyttävät suuria muutoksia koulutuksen järjestäjien organisaatioissa, hallinnoissa ja tietojärjestelmissä, jotta ne vastaavat uuden lain vaatimuksia.

Yksittäiset koulutuksen järjestäjät ovat hyvin erilaisessa asemassa keskenään maantieteellisen sijaintinsa ja toiminnallisen profiilinsa vuoksi. Vähenevän väestön alueilla koulutuksen määrälliset tarpeet vähenevät. Samalla koulutuksen rahoitus tulee jatkossakin supistumaan, mikä edellyttää uudenlaisia ratkaisuja.

Epätietoisuutta siirtymävaiheessa

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat uudistetaan lokakuussa, jolloin yksittäisten koulutuksen järjestäjien koulutustehtävät voivat muuttua. OKM:n mukaan koulutuksen järjestäjät saavat lokakuun puolivälissä tarjouksen ensi vuoden toiminnan volyyymista (tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä), joulukuussa lopullisen tiedon ensi vuoden volyyymista ja rahoituspäätöksen (eurot) vuoden loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa, että ensi vuoden toimintaa ja taloutta suunnitellaan hyvin pitkälle oletusten varassa.

Ensi vuoden alusta koulutuksen ja rahoituksen mitoituksen perustana on uusi mittayksikkö *opiskelijavuosi*, jonka käytöstä ei koulutuksen järjestäjillä ole vielä kokemusta. Erehdykset ensi vuoden koulutuksen mitoituksessa voivat kostautua tulevaisuudessa, koska vuoden 2018 opiskelijamäärät ja suoritukset muodostavat pohjan vuoden 2020 rahoitukselle.

Erityisopetusta saavien opiskelijoiden määrä kasvanut merkittävästi

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2004 erityisopetusta sai 12 500 (5 prosenttia) ja vuonna 2015 jo 24 300 (9 prosenttia) ammatillisen koulutuksen opiskelijaa. Miehiä erityisopiskelijoista oli kaikkiaan 57 prosenttia. Vuonna 2015 nuorille suunnatun ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 24 500 (18 prosenttia) oli erityisopiskelijoita. Heistä 86 prosenttia opiskeli ammatillisissa oppilaitoksissa ja 13 prosenttia ammatillisissa erityisoppilaitoksissa.

AMKE painottaa, että ammatillinen koulutus kantaa merkittävää yhteiskuntavastuuta hoitaessaan syrjäytymisen ehkäisyä merkittävästi supistuneella rahoituksella. Ammatillisessa koulutuksessa paikataan monia perusopetuksen puutteita. Osalla opiskelijoista on erilaisia terveydellisiä ja elämännhallintaan liittyviä ongelmia, joiden hoitamiseen liittyvien palveluihin ammatillisessa koulutuksessa ei ole riittävästi määrällistä ja laadullista osaamista. Näiden opiskelijoiden tukeminen vaatii resursseja ja tämä heikentää mahdollisuuksia vastata työelämän yhä vaativampiin osaamistarpeisiin.

Lisätietoja:

toimitusjohtaja Petri Lempinen, petri.lempinen@amke.fi p. 040 766 7805

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry on 85 koulutuksen järjestäjän valtakunnallinen etujärjestö. AMKEN jäsenet kouluttavat yli 90 % kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.